

Maandag 15 februari 1915 – ochtendeditie

Geïnterneerden.

Na gedurende enige maanden een groot aantal dagbladen, illustraties, enkele boeken en verschillende gezelschapsspelen aan de Belgische geïnterneerden te hebben gezonden, heeft het Belgische Comité in Den Haag uit zijn midden een commissie gevormd, met het doel aan Belgische geïnterneerden studiemiddelen te verschaffen.

De Belgische minister van kunsten en wetenschappen, de heer Poulet, heeft haar zijn steun toegezegd.

Parijs, 13 februari. In het officiële communiqué wordt gezegd: In België hebben artilleriegevechten plaats gehad.

Parijs, 14 februari. Het officiële communiqué meldt: In België zijn Nieuwpoort, onze loopgraven in de duinen en Ieper gebombardeerd.

De economische toestand van België.

Brussel, 12 februari.

Menigeen zal zich reeds vaak met verwondering afgevraagd hebben waar het hier in België met de gemeentefinanciën heen moet, nu de steden en dorpen, zonder dat hun financiële draagkracht ook maar enigszins in aanmerking kan worden genomen, voor uitgaven geplaatst zijn, waar men vroeger niet van droomde, terwijl de inkomsten natuurlijk op zeer aanzienlijke wijze gekrompen zijn. Op deze vraag kan, althans wat Gent aangaat, reeds enigszins antwoord gegeven worden.

De begroting van de Weldadigheidskas van die gemeente over 1915, wijst aan inkomsten een cijfer van 341.791,24 F aan, aan uitgaven 639.134,85 F, zodat het door de stad te dekken nadelig saldo

288.340,61 F bedraagt. De begroting der Burgerlijke Gasthuizen over 1915 geeft een deficit van 381.739,94 F te zien.

Het volgende staatje geeft een zeer onvolledig overzicht van de kosten, welke de stad sedert de laatste zes maanden had, in ronde cijfers: Weldadigheidskas deficit 288.000 F; gasthuizen idem 382.000 F; werkverschaffing haven 560.000 F; voedingswerk 500.000 F; voorschotten aan banken 2.250.000 F; bijdragen gezinnen dienstplichtigen 740.000 F; bijdragen weerstandskassen vakverenigingen 225.000 F; werken aan bruggen en kanalen 60.000 F; rekwisities 15.000.000 F; boete 125.000 F; totaal begin januari 20.130.000 F.

Als men zich nu herinnert, dat de gemeente Gent, kort na de sluiting van de tentoonstelling van 1913, zich gedwongen zag een lening van zeventien miljoen frank aan te gaan, dan kan men zich er een denkbeeld van vormen voor welke reusachtige moeilijkheden de overheden, die in deze moeilijke dagen België niet verlaten hebben zich geplaatst zien.

Intussen verbetert de toestand er in Gent niet op. Ik berichtte u reeds dezer dagen omtrent de grote opvorderingen in de Gentse fabrieken gedaan. Een der gevolgen is nu weer geweest, dat twee vlasspinnerijen hun deuren hebben moeten sluiten en 300 nieuwe werklozen bij de grote reeds leeglopende drommen zijn gevoegd en op stadskosten gevoed zullen moeten worden, daar de weerstandskassen der syndicaten, zoals reeds vermeld, uitgeput zijn.

Het toezicht op het verblijf te Gent is voor vreemdelingen verscherpt. Reeds sedert einde november moest ieder, die in een hotel of pension zijn intrek nam, zich voor 12 uur 's middags komen melden aan de kommandantur, met opgave van reden van zijn komst en duur van zijn verblijf; nu is bij aanschrijving van 8 dezer bevolen, dat deze

bepaling zich ook uitstrekt over alle niet-Belgen, welke elders intrek nemen. Ziehier de tekst van het bevel.

“Het besluit der Duitse overheid van 23 januari (uitbreiding van dat van einde november) waarbij bepaald werd, dat de hotelhouders der stad geen logies mogen verschaffen aan personen, die geen Belgen zijn, voordat deze laatsten zich gemeld zouden hebben aan de kommandantur, wordt uitgebreid tot pensions en appartementen. Iedereen, die een vreemdeling herbergt, moet er zich vooraf van verzekeren, of deze laatste zich aan de kommandantur gemeld heeft. Het niet opvolgen van deze voorschriften zal de strengste straffen ten gevolge hebben, zowel voor de vreemdeling, als voor degene, die hem huisvest.”

Deze bepaling leidt er zeker niet toe het verkeer, en daarmee het hervatten van zaken, te vergemakkelijken, en evenmin het volgende, op 3 februari te Gent bekend gemaakte tarief van passen, dat aldus luidt:

Voor de paspoorten wordt geheven: voor het Etappengebied 1,50 F; idem voor werklieden, geldig één maand, 0,50 F; buiten het Etappengebied, binnen het Okkupationsgebied 3 F; voor Nederland, 3 dagen, 3 F, elke dag meer 1,50 F; voor Nederland, voor werklieden, geldig één maand, 1 F.

Staats- en gemeenteambtenaren, die werkzaam zijn voor de voorlopige Duitse regering, alsmede onvermogenen, kunnen gratis paspoorten krijgen. Het aldus geïnde geld zal deels gebruikt worden als tegemoetkomingen aan hen, die werkzaam zijn op de paspoortenbureaus, deels dienen voor het aanschaffen van lectuur in de militaire hospitalen te Gent en het versieren der graven van Duitse soldaten.

Nu dit artikel toch hoofdzakelijk van financiële aard is geworden, kan ik hieraan toevoegen de staat der Société Générale, de kredietinstelling, die sedert kort de bankbiljetten uitgeeft, van 4 februari:

Actief: metaalvoorraad en Duits geld 24.183.233 F, voorschot op schatkistwissels aan de Belgische provincies 80.000.000 F, andere 492 F, totaal 104.183.725 F.

Passief: Bedrag der in omloop zijnde biljetten 94.322.060 F, te vorderen wissels 9.861.665 F, totaal 104.183.725 F.

Aangezien tachtig miljoen frank in omloop zijnde biljetten gedekt worden door de schatkistwissels der Belgische provincies, behoeft slechts een bedrag van 14.322.060 F aan biljetten door metaal gedekt te worden. Waar nu de metaalvoorraad 24.183.233 F bedraagt, zou de dekking der biljetten 170 procent bedragen. Volgens haar statuten mag de Société Générale driemaal het bedrag van haar metaalvoorraad aan biljetten uitgeven, zodat zij op 4 februari voor 72.600.000 biljetten in omloop had mogen hebben, terwijl dit bedrag in werkelijkheid slechts rond 14.300.000 F bedroeg.

Intussen heeft dit alles, zoals vanzelf spreekt, op het ogenblik slechts theoretisch belang, daar nog geen sterveling weet wat op het moment der grote afrekening de financiële toestand van staat, provincie en gemeente zal zijn. Echter meende ik u bovenstaande, door de Société Générale gegeven uiteenzetting, niet te mogen onthouden.

Uit Gent.

Men schrijft ons, d.d. 12 februari:

Prof. Pirenne moet eens gezegd hebben, dat hij het met de Duitse wijsgeer Eucken eens was, waar deze onderscheidt tussen de "Formkultur" der Romanen en de "Inhaltskultur" der Germanen. Zinspelende op de rekwisities der Duitsers acht hij de Inhaltskultur zeer juist. Hebben is hebben, maar krijgen is de kunst!

Te Gent zijn voor een 15 miljoen frank gesponnen vlasgarens in twee ladingen opgeëist en meegevoerd naar Duitsland. De Duitse banken zullen vermoedelijk spoedig door het vereffenen der hierdoor ontstane schulden de Gentse fabrikanten in staat stellen hun werklui te betalen. Zodoende zullen dus de 11.000 vlasbewerkers, die tegenwoordig toch nog maar 24 uur per week werkten, kunnen blijven verdienen.

Grondstoffen zijn nog steeds in voldoende hoeveelheid aanwezig om het op deze wijze tot juni en misschien nog langer, uit te zingen. Toevoer van vlas uit Rusland is er natuurlijk niet meer;

De garens, die nu voortgebracht worden, mogen slechts na bijzondere aanvragen en toelating verkocht worden. Daar er veel gestolen wordt, ook hiervan, zorgen de Duitsers zelf voor de bewaking.

Ook leer, vooral zoolleer, wordt zeer schaars en veel opgeëist. Nu werkt men nog wel in dit vak, doch hoelang zal dit nog duren?

Gelukkig zorgen het Groene Kruis, verschillende Katholieke en andere instellingen voor goedkope voeding.

Merkwaardigerwijze vindt men geen geld om eten te kopen, wanneer men dat nog wel vindt om te snoepen en in de vele cinema's te zitten. Het is zo sterk, dat de socialisten, die een nieuw feestpaleis bouwden voor het schijntje van drie miljoen frank, daar een zo florerende bioscoop in hadden, dat zij er zelfs in een grote bovenzaal

een tweede inrichtten. Wie weet volgt er niet nog een derde. Ze beroemen er zich op, nu in een week meer dan zeventuizend mensen te hebben laten genieten van hun bioscoopvoorstellingen, waar men in het gewoon voor 0,30 en 's zondags zelfs voor 0,15 of 0,10 F terecht kan.

Vermaak en genot zijn twee dingen, die de Gentenaar niet kan missen, zelfs in oorlogstijd. In zijn zitting van 18 januari had de gemeenteraad besloten geen voorjaarskermis te houden. Het college van burgemeester en schepenen trok zich echter het lot van zijn vermaakzuchtige burgers aan, en, zeggende dat zij bekommerd waren om het lot der foor- en kermisreizigers, kwamen de heren de 1^e februari op dat besluit terug. Zij verzochten nogmaals de raad de kermis toe te laten, doch zonder de gelegenheden waar muziek werd gemaakt! Vanwege dit afschaffen van muziek betitelden ze hun kermisplannen met de grootse naam van "handelskermis (-foor)"! De raad hield zich waardiger en verwierp zelfs een handelsfoor.

In de Cinema-Pathé geven de Gentse artiesten-muzikanten wekelijks een concert, dat zeer druk wordt bezocht.

Gelukkig voor de Gentenaars wordt het postverkeer aanhoudend uitgebreid. De koerier van het Nederlandse consulaat heeft zo verscheidene weken elke dag duizenden brieven van en naar Sas van Gent gebracht. Men betaalde dan wel wat meer, doch dit kwam zeer te pas voor de armen.

Om alle onnodige werkloosheid tegen te gaan heeft de gemeenteraad besloten om hen, die in hun bedrijf gasmotoren gebruiken, korting op de gasprijs toe te staan, onder voorwaarde, dat deze bevoorrechte verbruikers zich verbinden het werk normaal te laten voortzetten en al hun werklui te behouden en te betalen.

Alle vervoermiddelen en –wegen worden zoveel mogelijk weer voor het algemeen verkeer opengesteld om het economische leven te herstellen. Van de 2100 km berijdbare wegen zijn er zo in België reeds 1900 weer in gebruik. Sinds 3 dezer is ook bv. het goederenvervoer per spoor overal hersteld in de richting ten oosten van de lijn Drongen-Ronse-Doornik.

Hierbij een lijst van maximumprijzen voor het Gentse etappengebied. Overschrijding hiervan zal telkens met een geldboete van 300 F of gevangenisstraf, in verhouding daarmee, gestraft worden. Tarwe 32 F, rogge 26 F, haver 30 F, voedergerst 25 F, maïs 30 F, roggemeel (gebuid op 80 procent) 32 F, tarwemeel (gebuid op 90 procent) 40 F, tarwemeel (gebuid op 70 à 75 procent) 55 à 60 F, aardappelen (in het groot) 8 F, aardappelen (in het klein) 10 F, alles per 100 kg. Bonen 0,80 F, erwten 0,80 F, rijst 0,80 F, cichorei 0,40 F, alles per kg. Melk (zuivere volle) per liter 0,25 F, zout 0,20 F, suiker (klontjes of poeder) 0,90 F, suiker (gekristalliseerd) 0,70 F, boter (zuivere natuurboter) per kg 3,80 F (verkoop van gemengde boter is verboden, deze wordt aangeslagen), margarine (merk Merveille) 2,50 F, margarine (merk Axa) 2,20 F, rundvlees 1^e kwaliteit 2,50 F, rumpstuk zonder benen 2,40 F, soepvlees 2 F, varkensvlees 2,50 F, koteletten 2,50 F, zijstuk 2,20 F, worsten 2 F, kalfsvlees zonder benen 3,50 F, alles per kg. Hooi 8 F, stro 6 F, beide per 100 kg.

Als officiële besluiten uit de laatste tijd noteer ik: “Met het doel om een lijst op te maken wordt er bevel gegeven aan alle personen (ook diegene, die behoren tot de geestelijke orden) van beide geslachten, vijftien jaar oud, die geen Belg zijn, onverschillig van welke nationaliteit, zich op het politiebureau van hun wijk de 1^e februari 1915 aan te melden. Het is onverschillig of die personen op bestendige wijze hier wonen of wel slechts tijdelijk hier aanwezig zijn. Zij, die door ziekte verhinderd zijn, moeten de kommandantur ervan verwittigen, uiterlijk op 3 februari, en er een medisch getuigschrift

overleggen. Het niet volgen van bovenstaand bericht zal strenge straffen, zowel voor de schuldigen als voor de lieden, bij dewelke bedoelde personen hun intrek genomen hebben, voor gevolg hebben.” w.g. baron von Seckendorff, luitenant-generaal

Een tweede besluit verbiedt aan alle mannen tussen 17 en 35 jaar elke poging tot grensoverschrijding. Iedere poging zal met geld- of hechtenisstraffen en bovendien met “afvoering naar Duitsland als krijgsgevangene, gestraft worden en desnoods met de kogel, indien men niet dadelijk blijft staan”, bij aanroeping.

Een dagbevel meldt dat de opeising van allerlei soorten leer en huid niet meer van toepassing is. Verder zijn “al de huiden van koeien, vaarzen, ossen en stieren te leveren aan de Kriegsleder-Aktien-Gesellschaft (aankoop van brute huiden). Het is te zeggen aan de vertegenwoordigende firma S. G. Haufmann, te Brussel, St.-Lazarusstraat 69, door tussenkomst van de syndicaten of van de handelaars uit de provincie. De huiden zullen bij levering betaald worden. De Duitse legers moeten de huiden van alle beesten bewaren, die zij kopen of opeisen, en moeten ze in het etappenmagazijn te Gent-Zuid doen toekomen.”

Ter geruststelling van hen, die vreesden voor de prachtige St.-Niklaaskerk, die tekenen van instorting vertoonde, vermeld ik hier even, dat de bepaalde zwakke plaats (bij een der zijtorentjes) met sterk metselwerk opgevuld is en nu geen gevaar meer oplevert.

Maandag 15 februari 1915 – avondeditie

Geïnterneerden.

De Belgische generaal Dossin is hedenochtend in Den Haag teruggekeerd van zijn bezoek aan verschillende plaatsen in ons land, waar Belgische militairen geïnterneerd zijn.

Belgische vluchtelingen.

Morgenochtend vertrekken 200 Belgische uitgewekenen per extratrein om 9 u 58 uit Roosendaal naar Gouda.

Gisteren is in Den Haag de Belgische minister van wetenschappen en kunsten, Prosper Poulllet, aangekomen. Zijn reis heeft ten doel een bezoek te brengen aan de inrichtingen, ten behoeve van de Belgische vluchtelingen hier te lande opgericht, ten einde zich met hen in verbinding te stellen.

Parijs, 14 februari. Het ministerie van marine verklaart, dat de te Duinkerken gestationeerde vliegers met goed gevolg bommen hebben geworden op militaire gebouwen en troepen te Zeebrugge en op het station van Oostende.

Berlijn, 15 februari. Officieel wordt heden uit het grote hoofdkwartier gemeld:

Ten zuiden van Ieper bij Sint Elooï hebben wij de vijand een stuk ter lengte van ongeveer 900 meter van zijn stelling afgenomen. Tegenaanvallen waren vruchteloos.

Het Franse gezantschap deelt omtrent de krijgsverrichtingen heden het volgende mede:

De 13^e februari werden in België de badplaats Nieuwpoort, onze loopgraven, de duinen en de stad Ieper beschoten. Onze artillerie heeft daarop de vijandelijke batterijen onder vuur genomen.